

Francesc Viadel

La gran depuració

Catalanistes, marxistes, nazis,
jueus i traidors. Desmuntant
l'anticatalanisme espanyol

La gran depuració

Catalanistes, marxistes, nazis, jueus i traïdors.

Desmuntant l'anticatalanisme espanyol

Assaig 40

La gran depuració

Catalanistes, marxistes, nazis, jueus i traïdors.
Desmuntant l'anticatalanisme espanyol

Francesc Viadel

Universitat de València

Un jurat compost per Ferran Carbó, Josep Ferrer, Josep Guia i Gustau Muñoz atorgà a aquest llibre el Premi Joan Coromines 2014 d'Investigació Històrica i Filològica, patrocinat per la Societat Coral el Micalet de València.

© Francesc Viadel, 2015

© D'aquesta edició: Universitat de València, 2015

Publicacions de la Universitat de València

Arts Gràfiques, 13 – 46010 València

Disseny de la col·lecció: Inmaculada Mesa

Maquetació: Textual IM

Il·lustració de la coberta: Estàtuta de Vicent Andrés Estellés a Burjassot,
objecte d'atacs reiterats

ISBN: 978-84-370-9750-3

Dipòsit legal: V-1358-2015

Impressió: Guada Impressors

Índex

Pròleg, per Adolf Beltran.....	9
1. Espanya ni es trenca ni es divideix.....	15
2. L'avantguarda de l'anticatalanisme espanyol. El cas del País Valencià.....	31
3. L' <i>Anschluss</i> balear i l'estratègia valenciana	137
4. Catalanistes, nazis, jueus i traïdors.....	149
5. Racialisme i catalanisme. La persecució dels espanyols a Catalunya.....	163
6. Forasters, marxistes i enemics.....	185
7. El factor de la violència	207
Bibliografia	233
Índex onomàstic	243

Pròleg

L'escena mereix ser recordada perquè en el seu moment va passar com un més dels moviments partidistes de la sòrdida batalla en què la dreta espanyola va convertir la seua oposició al Govern del socialista José Luis Rodríguez Zapatero. El 25 d'abril de 2006, una desena de furgonetes van descarregar a les portes del Congrés dels Diputats, vigilades pels famosos lleons de la façana principal, 876 caixes blaves que van quedar amuntegades sobre desenes de palets per a fer de decoració en una roda de premsa del líder del PP, Mariano Rajoy.

«És una iniciativa exquisidament democràtica», va assegurar Rajoy als periodistes en presentar els més de quatre milions de signatures que el seu partit havia recollit els mesos anteriors contra l'Estatut de Catalunya. Les adhesions buscaven, en teoria, donar suport a una proposició no de llei que pretenia que el text estatutari sorgit de les tenses negociacions entre el govern tripartit encapçalat per Pasqual Maragall a Catalunya, el Govern de l'Estat i la poderosa oposició que representava la Convergència i Unió d'Artur Mas, es votara en referèndum a tot el territori espanyol. «¿Considera conveniente que España siga siendo una única nación en la que todos los ciudadanos sean iguales en derechos y obligaciones, así como en el acceso a las prestaciones públicas?», feia la pregunta que s'hi proposava.

La recollida de signatures, convertida en una gran maniobra d'agitació i propaganda, va anar acompanyada de sorollosos exabruptes anticalans promoguts des de certes tribunes mediàtiques, amb crides al boicot del cava català i altres consignes de connotacions xenòfobes. Després d'acusar Rodríguez Zapatero de ser el primer president que trencava el consens constitucional per fer costat a la reforma de l'Estatut, Rajoy vaticinà que «els efectes» de l'aprovació d'aquella norma autonòmica es farien notar «els pròxims anys».

I així fou. Convertit ja en president, anys després, Rajoy se les ha hagut de veure amb un Artur Mas, president al seu torn de la Generalitat de Catalunya, que encapçala una reivindicació independentista que gaudeix d'una massiva acceptació popular. A hores d'ara, aquell Estatut tan blasmat, que el Tribunal Constitucional va descafeïnar enmig d'impresentables maniobres per a imposar-hi la lectura més restrictiva, apareix com una autèntica oportunitat perduda per a donar encaix a Catalunya dins l'Estat espanyol.

Hi va haver molt de càlcul sectari en aquella operació de la dreta espanyola, no hi ha dubte, i molt de tacticisme, però es va recolzar sobre una idiosincràsia preexistent, la de l'anticatalanisme espanyol, convertida en matèria primera de la polèmica política i la lluita pel poder.

Francesc Viadel aborda en el llibre que teniu a les mans tot aquest material ideològic, que d'altra banda no és patrimoni de la dreta exclusivament, i que no s'ha dissolt amb l'articulació de la convivència democràtica d'ençà de la Transició en una estructura institucional autonòmica d'orientació federalitzant. Entre altres coses perquè un dels

dèficits més greus del model, un dels dèficits de federalisme més clamorosos, ha estat la seua manca d'implicacions culturals, d'efectes sobre la mentalitat i l'educació democràtica dels ciutadans no perifèrics, dels espanyols monolingües i mononacionals, que tendeixen a mirar-se els problemes de convivència lingüística i els conflictes nacionalitaris com si es tractara d'ocurrències capritxoses de certes col·lectivitats, de problemes tan molestos com artificials, tot just acabats d'inventar.

A hores d'ara, sembla evident que si alguna vegada ha d'encaixar de manera estable el trencaclosques hispànic, això no serà possible sense un canvi de mentalitat en la cultura democràtica, en la percepció d'una ciutadania més sensible a la diversitat i en el reconeixement explícit d'Espanya com un Estat plurinacional.

«L'anticatalanisme no havia evolucionat gens», constata Viadel sobre l'episodi estatutari protagonitzat pel Govern de Pasqual Maragall. «L'Espanya visible, l'oficial, continuava sense entendre res». I es proposa desvelar el conjunt de prejudicis sobre els quals es fabrica, encara que siga per pur tacticisme polític, el discurs de l'anticatalanisme. Una classe de tòpics i un tipus de discurs que els valencians coneixem molt bé i que fan molt pertinent que l'autor presente el cas del País Valencià com l'avantguarda de l'anticatalanisme espanyol.

Quan escric aquestes ratlles, una dreta política en declivi electoral després de vint anys llargs en el poder al Palau de la Generalitat, aprova *in extremis* a les Corts Valencianes una «Llei de reconeixement, protecció i promoció de les senyes d'identitat» l'objectiu de la qual, en paraules del conseller de Governació que n'ha estat el promotor, és

«que no es destinen diners públics a una campanya contra una senya d'identitat com poden ser els bous al carrer». O que entitats secessionistes com Lo Rat Penat o l'Acadèmia de Cultura Valenciana, que neguen que el valencià i el català són la mateixa llengua, no sols siguen reconegudes oficialment, sinó que formen part d'un Observatori des del qual podran impedir que associacions o entitats que sí que mantenen la unitat de la llengua puguen accedir a subvencions de l'Administració.

Les víctimes propiciatòries o els infractors potencials que la norma persegueix són fàcils de detectar: entitats protectores i contra el maltractament animal, ecologistes, gent de la cultura, editorials i associacions relacionades amb l'ensenyament, qualsevol persona física o jurídica, al capdavant, que no combregue amb les rodes de molí del tòpic i la manipulació. Tot plegat, un exemple perfecte d'allò que Viadel anomena la «depuració», és a dir, la pretensió de mantenir una hegemonia política mitjançant la marginació dels desafectes, dels discrepants, dels dissidents o, simplement, dels «altres».

Després d'una obligada incursió en la variant de l'anticatalanisme balear, amb la *mallorquinització* impulsada pel president José Ramón Bauzá, de música tan familiar per als valencians, Viadel porta la seua enèrgica expedició cap als territoris pantanosos d'una vella tergiversació: la del suposat «racisme» del nacionalisme català. El mite de la persecució dels espanyols a Catalunya, encara que no es plantege en les seues versions més brutals, ha revifat amb el creixement del sentiment independentista català. Es tracta, com assenyala l'autor, d'un «victimisme

enganyifós» que ha volgut sostenir idees com la de la prostració del castellà o, fins i tot, la seua persecució.

I arriba, així, a un punt nuclear del conflicte del qual són símptomes tota aquesta mena de tergiversacions. «Com d'habitud, l'espanyolisme, camuflat de ciutadania mentalment emancipada o d'antinacionalisme modern, sempre acaba veient en els altres els seus defectes més abominables», escriu Viadel, una de les virtuts del qual és que recolza els seus arguments en una gran quantitat d'exemples fruit d'una meticulosa documentació.

El recorregut vibrant, d'excitada indignació intel·lectual, que fa aquest llibre sobre el discurs de l'anticatalanisme espanyol culmina en un capítol on s'aborda el mecanisme de l'estrangerització simbòlica de l'adversari, tan insidiós.

Per a tots aquells que no compartim les estratègies de la tensió, que no pensem que l'odi de l'adversari alimenta les raons per allunyar-te'n i contribueix a uns determinats objectius, la lectura d'aquest assaig té un regust agredolç, dolorós. Ho explica Viadel: «Amb aquest panorama d'engegament polític per part del nacionalisme espanyol, bé siga d'arrel socialista o bé conservador, mancats d'una justícia enèrgica amb els delictes d'odi, és ben lícit pensar que estem molt lluny d'eradicar els prejudicis que podrien afavorir un clima d'entesa, la generació d'un espai neutre que ens acostés a l'exemple d'altres països democràtics del nostre entorn, amb conflictes interns tant o més punyents que els de l'estat espanyol».

Més enllà de la teoria, escrit a peu de carrer, amb l'orella parada a una realitat crua i massa sovint camuflada pels

La gran depuració

mitjans de comunicació, aquest llibre fa pensar i convida el lector a vacunar-se contra el virus del nacionalisme no declarat, que fa actuar molts individus i grups com a profetes de l'animadversió i els prejudicis més perjudicials. Una reflexió que val per a totes les banderes i tots els colors.

Adolf Beltran

Un recorregut vibrant, d'excitada indignació intel·lectual, pel discurs de l'anticatalanisme espanyol. La negativa a assumir el caràcter pluricultural, plurilingüístic i plurinacional de l'Estat espanyol amb totes les conseqüències obeeix a raons profundes i té una llarga història. Ací s'expliquen les claus d'una actitud excoent que tendeix a la depuració, és a dir, a la pretensió de mantenir una hegemonia política mitjançant la marginació dels desafectes, discrepants, dissidents o, simplement, dels «altres». Si el cas valencià ha estat paradigmàtic, i ha tingut conseqüències devastadores per a la substància civil de la societat valenciana, l'anticatalanisme té efectes també profundament desestabilitzadors i insidiosos, en primer terme per a Catalunya, que afecten greument la convivència hispànica i la possibilitat d'un encaixament respectuós.

«Més enllà de la teoria, escrit a peu de carrer, amb l'orella parada a una realitat crua i massa sovint camuflada pels mitjans de comunicació, aquest llibre fa pensar i convida el lector a vacunar-se contra el virus del nacionalisme no declarat, que fa actuar molts individus i grups com a profetes de l'animadversió i els prejudicis més perjudicials. Una reflexió que val per a totes les banderes i tots els colors.» (Del pròleg d'Adolf Beltran)

Francesc Viadel (Algemesí, 1968), professor de periodisme a la Facultat de Comunicació Blanquerna (Universitat Ramon Llull), és doctor en Sociologia per la Universitat de València, periodista i escriptor. Col·labora habitualment en mitjans com *La Veu del País Valencià*, *El Triangle*, *Caràcters*, *L'Espill* o *Saó*. A més de diversos volums de poesia, ha publicat, en aquesta mateixa editorial, els llibres *Història inacabada del blaverisme* (PUV, 2009) i *Valencianisme. L'aportació positiva* (PUV, 2012). Amb aquest llibre guanyà el Premi Joan Coromines 2014 d'Investigació Històrica i Filològica.

ISBN 978-84-370-9750-3

9 788437 097503

UNIVERSITAT
DE VALÈNCIA

PUBLICACIONS

PUV